

HÍDROBBANTÁS - II.

Apánk, amikor Budapest ostroma után hazatért, mesélte el a történeteket.

Miután elbúcsúzott tőlünk, a robbantótölteteket maradéktalanul kiszedték a völgyhidakból és átszerelték a mélyben folyó Torbágy[Füzes]-patak közúti hídjába. Ilyen tömegű robbanószer hatalmas detonációt okozott, mellyel ők a rájuk váró németeket akarták megfélemlíteni. Az utolsó német egységek már órákkal előbb elvonultak, és Törökbalint, a Törökugrató, valamint a Csíki-hegy vonalában foglaltak állást. A kora esti parancs értelmében ott kellett volna a német csapatokhoz csatlakozni. Ennek következményei, mint az később kiderült, apánkra, de katonáira is végzetes lett volna. Ő a csatlakozást mindenképpen elkerülendő ismét parancsszegést követett el. Mindig fedezékben haladva, az akkori Harmadik Keresztnél, még kilométerekkel a német állások előtt letértek balra az erdőbe, Budakeszi felé. Húvösvölgyön áthaladva, másnap délután értek be a fővárosba, zászlóaljukhoz. Feletteseiknek már tudomásuk volt arról, hogy a hidakat nem robbantották fel.

Ez hogyan történhetett?

20-25 perccel azután, hogy az egység Torbágyról elvonult, oldalkocsis motorkerékpáron Bia felől, két elkésett német járőr érkezett. Mert a közút hídja ekkor már nem létezett, siettükben kis híján belezuhantak a patakba. Átkelőt keresve észrevették a még ép völgyhidakat. Gondolva, hogy egy fejletlenül földadott objektummal van dolguk, ők akarták elvégezni a pusztítást. Robbanóanyag hiányában ez meghiúsult, tehát továbbhajtották a Törökugratóhoz, ahol az esetről jelentést tettek. Így jutott el a hír a zászlóaljhoz.

Parancsmegtadásért azokban az időkben hadbírószági eljárás nélküli azonnali felelősség járt, amit német követelésre apánkon is végre kellett volna hajtani.

Az összeomlás általános zűrzavarában a honvédség részéről erre nem volt meg a hajlandóság. Azért sem, mert felettesei a torbágyi helyzetről tőle utólag értesülve, nem hivatalosan egyetértettek azzal, hogy tiszt-

társuk az esztelen rombolást megakadályozta. Azért, hogy a közvetlen veszélyből kivonják, megbízták őt egy távol eső, jelentéktelen, sőt akkor már a szoujjetek gyors előrevonulása miatt elérhetetlen terület védelmével. Az első lehetőséget kihasználva embereinek megparancsolta, hogy maguknak mielőbb civil ruhát kerítve, a legrövidebb úton térjenek vissza családjaikhoz. Az országnak nem értelmetlenül elhullott hősökre, hanem építő kezekre lesz szüksége, amint a rend ismét helyreáll.

A dezertálásra való felszólításért teljes felelősséget magára vállalta. Tudtommal legtöbb katonája szerencsésen túlélte a háborút. Kivéve azokat, akik később szintén a „málenkij robot” áldozatai lettek. Apánk az ostromlott Budapesten maradt Bali István nevű katonájával, aki nem volt hajlandó mellőle távozni. Egy légiakna robbanásánál, egy fedezékbe taszítva őt, valószínűleg az életét mentette meg. Bali ezért életveszélyes fejszerűlést szenvedett. A sebesülést ugyan túlélte, de sajnos agykárosult maradt. Sérült katonájával egy köztözhelyre kerültek, ahol apánk később a túlterhelt orvosoknak segített, egészen a harcok végéig. Az 51 napig tartó ostrom után teljesen legyengülve érkezett haza Torbágyra, 47 kg-ot nyomott. Többet már nem nyerte vissza régi erejét, amihez az ostrom alatt kapott légnyomás is hozzájárult.

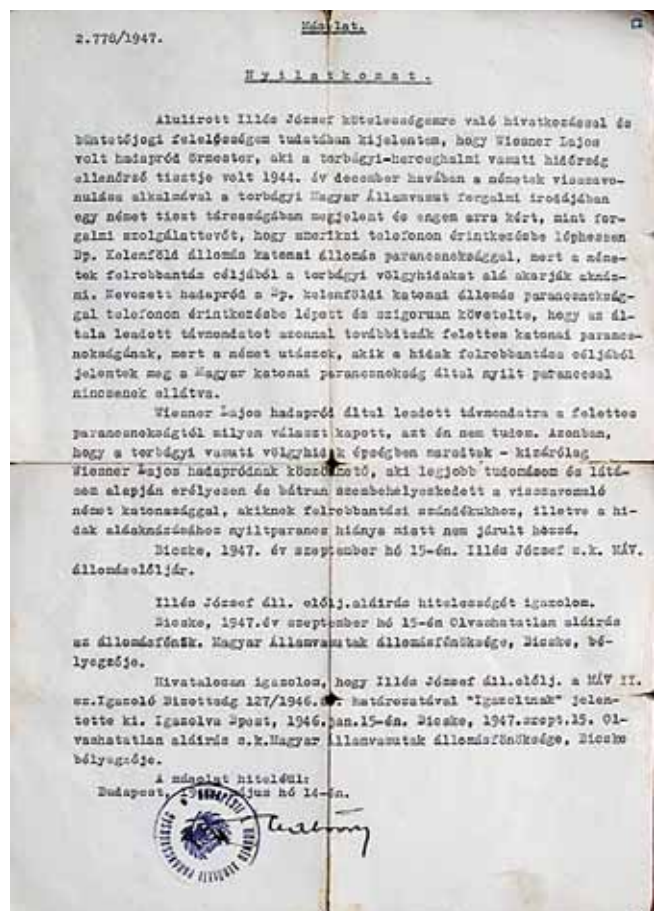
A háború utáni igazoltatásokat követően a völgyhidak megmentéséért a rendszer hálából éjjeliőr állással jutalmazta. A MÁV kötelekében szentelepet őrzött Hegyeshalmon, egészen nyugdíjazásáig.

A torbágyi völgyhidak megmentése, kedvező fordulatok és egy magyar kato-

natsizt személyes bátorságának az eredménye. Jelen sorok azon százazrek emlékének is adózzanak, akikről majd fél évszázadig csak elítélő hangon lehetett szólni, mert hazájukat védő magyar katonák voltak.

A hidak megmentésének eseményéről 3 db különböző, de a tényeket egybehangzóan igazolt és hitelesített nyilatkozat van birtokunkban a Budapesti Honvéd Kiegészítő parancsnokság bélyegzőjével ellátva.

Gyéressy János ezredes, Béres Benedek őrnagy, Kertész Zoltán főhadnagy és Kelemen Vince főhadnagy aláírásával.

Amíg édesapánk élt, ritkán esett olyan hónap, hogy egy-két régi katonája ne látogatta volna meg. Még ma is előttem vannak az öreg hadfiak, amint mesélik a háborús élményeket és a Viadukt megmentésének történetét. Bali is, az őrség egykori szakácsa, számtalanszor eljött hozzánk és fejlesztéséből adódóan apánkat „igazgató úr”-nak szólította.

Évekig vonatoztam Torbágyról Pestig és vissza. Számtalanszor megesett, amikor a Viadukton áthaladó vonat dübörgése behallatszott a fülkébe – értetlenkedő utasok illetően való megnyilvánulása: „hát én csak azon csodálkozom, hogy ez a híd a háború alatt megmaradt”.

Édesanyánk is, amíg élt, és mi, a fiai, mindig büszkék voltunk édesapánkra. Ez a tette tartást adott nekünk egész életünkben. Főleg azért, mert az a rendszer, amiben felnőttünk, nem érdemei szerint bírálta az embereket és a velük kapcsolatos eseményeket. Nem volt tanácsos bizonyos körökben elmondani a torbágyi Viadukt történetét. Én borzasztóan igazságtalannak tartottam, hogy Biatorbágy hallatán csak Matuska Szilveszter jut eszébe az embereknek. Ilyenkor mindig szerényen, és röviden, pár mondatban elmondtam az igaz történetet is. Meg is fizettem érte csúnyán.

Fiatal erdészként egy Tolna megyei faluban éltem, ahol egyszer 1969 őszén, a tanácselnök, amikor megtudta, hogy torbágyi vagyok – azonnal beugrott neki Matuska Szilveszter neve.

Röviden elmondtam a valóságot. Egy hónap múlva kis híján kirúgtak az állásomból.

Elkeseredetten védekeztem. Az itt bemutatott igazolást, és még kettőt elvittem a járási pártbizottságra. Nem tudtam őket meggyőzni, hogy apám nem volt fasiszta, és csak köszönettel tartoznak neki azért, amit tett.

A Kossuth Rádió munkatársa, Nagy Piroska mentett meg a kirúgástól. Ő készített egy dokumentumműsört a híd megmentésének történetéből. 1970. április 3-án került adásba, ahol még élő, volt katonái apánknak melléte nyilatkoztak. (Ennek ellenére másfél év után el kellett hagynom a megyét.) Jellemző volt a rettegett rendszerre az öreg katonák még ennyi év utáni mindig meglévő félelme. A patakhíd felrobbantását nem merték elismerni. Félték, hátha ennyi idő után is felelősségre vonják őket. Ehelyett úgy nyilatkoztak, hogy a hidaktól egy kilométerre az erdőben robbantották fel az aknákat.

Wiesner Sándor

egykori (lélekben még ma is) torbágyi lakos

Könyvajánló

Két kötet egy témában

Kedves ajándékot kapott szerkesztőségünk. A biai születésű, jelenleg Budaörsön élő Steinhauer Klára: A régi Budaörs, illetve Régi budaörsi családok című kötetét vehettük kézbe. A könyveket Budaörs Város Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala jelentette meg.

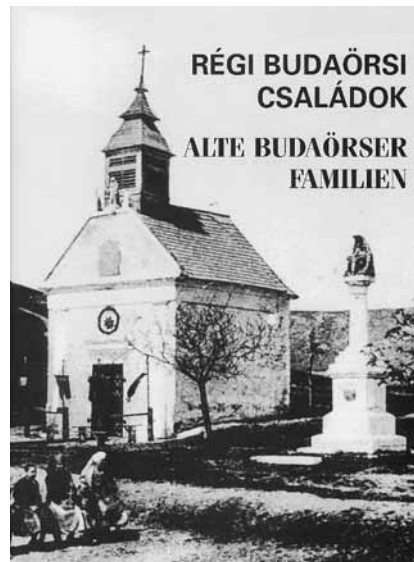
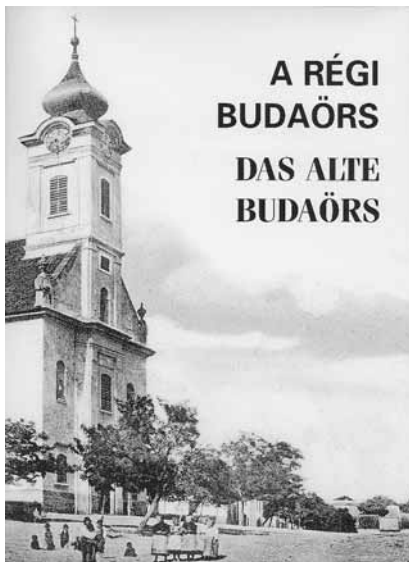
Az előbbi kötet már második kiadását megelőző kiadvány szomszéd településünk közel 100 évének történetét meséli el, főként képeslapok, régi fényképek segítségével. A hozzá fűzött néhány mondatos kép-aláírással regél, hogy hol járt a HÉV, hol voltak a régi kiskocsmák, fűszerboltok vagy hol volt a már nyomokban sem látható Szűzanya kápolnája. Képzletben a régi utcákat járva megismerhetjük a régi budaörsi életet, embereket, egykor űzött foglalko-

zásokat, az ott élők hétköznapjait, ünnepeit, szórakozásaikat, bánataikat, népszokásait.

Tavaly jelent meg szinte az előzőek folytatásaként a Régi budaörsi családok című kötet. Steinhauer Klára arra buzdított 22 családot, hogy családi fényképalbumok segítségével „a lehető legmesszebbre menjen vissza családjá történetében, s beszéljen arról, ami szájhagyomány útján az emlékeik szintjén megmaradt, vagy fényképekkel, iratokkal dokumentálható”. Így elevenedik meg a budaörsi múlt.

Az A/4-es 136, illetve 160 oldalas képekkel teli kötetek megvásárolhatók a budaörsi Heimatmuseumban 1500, illetve 2000 Ft-ért.

(h)

Vladár Anna versei

Kis kertünkben...

Kis kertünkben kinyílt az ibolya,
Olyan bájos, oly kedves az illata,
Szellő szárnya, vidd el hozzá messzire,
Illatával kis szobáját hintsd tele.

Kedves szellő, ha beszállsz az ablakán,
Ne szólj hozzá, csak örködjél az álmán,
Halkan dalold, dalold el az ő dalát,
Kis ibolya illatával csitítsd el a bánatát.

Nézem

Nézem, hogyan hordja a szél a virágok szirmait,
Felettük a mulandóság bontogatja szárnyait,
És ahogyan fújja a szél a virágok szirmait,
Úgy fújta zét a valóság lelkem színes álmait.

Tele van a mandulafa virággal

Tele van a mandulafa virággal,
Szellő játszik a kivirágzott ággal,
Gyöngé ágán megrezzen a kis szírom,
Hulló szírom, takard be a bánatom.

Takard be, hogy ne tudja meg senki sem,
Miért sajog, miért zokog a szívem,
Azt az egyet, hogy valaki hűtelen,
Azt az egyet, ne tudja meg senki sem.

